

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ «Turon»
АХБОРОТ-КУТУБХОНА

ОМОНЛИК, ОМОНЛИК — ҲЕЧ КЎРМАЙЛИК ЁМОНЛИК

3-бетда

КЎКЛАМ КЎКСИН БЕЗАГАН ТУМОР

5-бетда

ЕРУ КЎКНИНГ ТИРИЛИШ АЙЁМИ

9-бетда

Оила **Ва**

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият
барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

12 (1319)-сон 21 март 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Жамият

Ушбу сонда:

АЖДОДЛАРИМИЗ КАШФИЁТИ

Кўклам таоми сумалакнинг келиб чиқиши ҳақида кўп гаплар айтилди. Гоҳида ўта жўн фикрлар билдирилди. Айрим ривоятларда келтирилишича, бу таомни дастлаб ўттиз самовий малак пиширгани сабаб у “су” ёки “си малак” деб аталган экан.

4-бетда

ЯХШИ КЕЛСИН, АЯМАЖУЗ!

— Энажон, ташқарида нима бўлаёпти?

— Аямажуз келган, бу ўшанинг иши.

— Аямажуз ёмонми?

— Ёмон эмасу, лекин бизга раҳм қилмайди-да, — дерди энам. — Кечагина боғимиздаги зардоқилар гулини тўкиб, барг ёза бошлаганди. Мана, аямажуз келди-ю, янги баргларини битта-битта юлиб отаяпти. Айни Наврўз киришини пойлаб юради у. Нима қилсин, феъли шунақа-да.

10-бетда

ЙИЛЎЖА — ЭП БИРДАМЛИГИ НИШОНАСИ

Мамлакатимизнинг турли ҳудудларида йилЎжа турлича номланиб, турли усулда тайёрланади, нишонланади. Масалан, Сурхондарё вилояти овулларида ҳар бир уйдан дон олиниб, бир-икки кун ивигилгандан сўнг қозонга солиб қайнатилади. ЙилЎжа пишгач, овул аҳлига тарқатилади.

11-бетда

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 3 мартдаги қарори билан бир гуруҳ иқтидорли қизларимиз Зулфия номидаги Давлат мукофоти билан тақдирланди. Улар сафида Тошкент шаҳри Миробод ёнил саноат ва сервис касб-хунар коллежи ўқувчиси Нигора Турсункулова ҳам бор.

ЭЪТИРОФГА МУНОСИБ СПОРТЧИ ҚИЗ

Таэквондо бўйича кўп карра Ўзбекистон чемпиони, XXXI ёзи Олимпия уйинлари иштирокчиси Нигора эришаётган ютуқларга бугун тенгдошлари ҳавас қилади.

Спортга меҳр қўйган қизлар соғлом, руҳи тетик, иродаси мустаҳкам, келажакда ҳаётнинг турли синовларини энгиб ўтишга қодир бўлиб вояга етди. Қизларнинг спорт билан шугулланиши уларнинг нафақат саломатлигида, айти пайтда қадди-қомати тўғри шаклланишида, маънавий камолотида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Н.Турсункулова 2010 йили таэквондо бўйича Тошкент шаҳар чемпионатида биринчи ўринни эгаллади. 2011-2012 йилларда

Ўзбекистон чемпиони бўлди ва мамлакатимиз ўсмирлар терма жамоаси сафига қабул қилинди.

2013 йили Германияда ўсмирлар ўртасида бўлиб ўтган халқаро мусобақада совринли ўринни қўлга кирита олмаган бўлса-да, руҳан синмади, ўз устида тинимсиз ишлади. Ўз олдига янада жиддий мақсадлар қўйди ва ўша йилнинг ўзида 14 ёшли спортчимиз Жанубий Корея очиқ чемпионатида олтин медалга эга бўлди.

– Нигора илк маротаба машғулотга келганида машқларни тўғри бажаришга ҳаракат қилаётгани, мазкур спорт турига бўлган қизиқиши ва қўзғаланди иштиёқини кўриб, келгусида истеъдодли спортчи бўлиб етишишига ишонган эдим, – дейди мураббий Дмитрий Хван. – Бугун у барчамизнинг ишончимизни оқлаб келмоқда. Ўз устида тинимсиз ишлаши ва юксак марраларни кўзлаётгани бизни қувонтиради.

Астойдил қилинган меҳнат бесамар кетмайди. Бунинг исботини Нигора мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Нигора 2015 йили Хитой Тайпейи мезбонлик қилган ўсмирлар ўртасидаги Осиё чемпионатида кумуш медалга сазовор бўлди. Ўзбекистон кубогига олтин медал билан тақдирланди.

Ўтган йили иқтидорли спортчимиз Филиппин пойтахти Манила шаҳрида ўтган XXXI ёзи Олимпия уйинлари саралаш мусобақасида гонгконглик Минг Чан, иорданиялик Жуляна Ал-Садек устидан зафар кучди ва Олимпиадада иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди.

– Спортда эришаётган ютуқларим давлатимиз томонидан юқори баҳолаган, Зулфия номидаги Давлат мукофотига муносиб топишганидан бахтиёрман, – дейди Нигора. – Айниқса, бу мукофотни Президентимизнинг шахсан ўзлари топширгани икки карра бахт. Бу менга янада катта масъулият юклайди. Мақсадим – Осиё уйинлари, жаҳон ва қитъа чемпионатлари ҳамда Олимпия уйинларида ғолиб бўлиб, юртимиз довуғини жаҳонга таратишдир.

Мамлакатимизда ёш авлодни, айниқса, қизларни ҳар томонлама баркамол этиб тарбиялаш, ноб ёстеъдод ва қобилият эгаларини муносиб рағбатлантириш юзасидан кўрсатилаётган ғамхўрлик юксак самаралар бермоқда. Йигит-қизларни улкан марралар сари чорлаб, юртимиз шону шавкатини дунёга тараннум этишдек улуғ мақсадлар сари етаклаётди. Буни Нигора каби ёшлар ўқишда ва спортда эришаётган юқори натижалар яққол тасдиқлайди.

Жавоҳир ТОШХЎЖАЕВ,
ЎЗА мухбири

ЮРТНИ МАДХ ЭТМОҚ САОДАТИ

– Қизим Муштарийбегимнинг қўлга киритган ютуқларини эшитиб, кўп қувонганман, аммо давлатимизнинг юксак мукофотига сазовор бўлгани ҳақидаги хушхабар мени жуда тўлқинлантириб юборди, – дейди Шахноза Қурбонова. – Ўша пайтдаги ҳолатини сўз билан ифодалаб беролмайман. Ҳаётимда ҳеч қачон бундай ширин туйғунни ҳис этмаганман.

Мамлакатимизда истеъдодли ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш, имконият ва салоҳиятини тўлақонли юзага чиқаришига кўмаклашиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Турли кўрик-танлов, санъат ва спорт фестиваллари ўтказилаётди.

Зулфия номидаги Давлат мукофоти учун танлов ҳам маданият, санъат, спорт, таълим ва адабиёт йўналишлари бўйича юзлаб ёш иқтидор соҳибаларини кашф этди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 3 мартдаги қарорига мувофиқ Фарғона давлат университети 1-курс талабаси Муштарийбегим Қурбонова ҳам Зулфия номидаги Давлат мукофоти совриндорлари сафига қўшилди.

Фарғона шаҳрида туғилган Муштарийбегим болалигидан илмга чанқоқлиги, қизиқувчанлиги ва қатъиятчилиги билан тенгдошларидан ажралиб турарди. Турли тадбирлар, байрам ва семинарларда фаол ўқувчи сифатида олдинги сафларда бўларди. Айниқса, унинг расм чизишга иштиёқи жуда кучли эди. Мактабда ўқиб юрган чоғларида турли мавзуларда расмлар чизиб, танловларда қатнашди. Фарғона санъат коллежида интерьер ва мебеллар дизайнери йўналиши бўйича ўқиб, тасвирий санъат сирларини ўрганди. Бугунги кунда Фарғона давлат университети педагогика факультетининг “Тасви-

рий санъат ва муҳандислик графикаси” йўналишида таҳсил олмоқда.

– Муштарийбегимнинг карионаларини кузатиб, унда миллий ва умуминсоний қадриятлар, инсоннинг ички дунёси, яратувчанлик кайфияти, бетақдор табиатимизнинг гўзал манзаралари ўз аксини топганига гувоҳ бўласиз, – дейди Фарғона давлат университети ўқитувчиси Иброҳимжон Йўлдошев. – Асарлар ҳаётчилиги, замонавий ва табиийлиги билан ўзига ром этади. Айниқса, “Мушоира”, “Оила”, “Буюк ипак йўли”, “Водилнинг зилол сувлари”, “Баҳор” каби асарлари мутахассислар томонидан юксак баҳоланган. Адрес матосига ишланган миниатюралари хорижда ҳам кенг эътироф этилган.

Ёш истеъдод соҳибаси мамлакатимиз ва халқаро миқёсда ўтказилган танловларда муваффақиятли иштирок этиб келмоқда. 2016 йили “Юрт келажиги” фестивалининг шаҳар ва вилоят босқичи ғолиби сифатида диплом билан тақдирланди. Шу йили Қозоғистоннинг Остона шаҳрида “Евро-Осиё юлдузлари” халқаро ижодий лойиҳаси доирасида ўтказилган II халқаро “Феерия” танлов-фестивалида Гран-прини қўлга киритди. Халқаро “Летний Фейерверк” танловида махсус сертификат билан тақдирланди. Россиянинг Қозон шаҳрида “Салют, талантов!” лойиҳаси доирасида ўтказилган болалар ва ёшлар XIV халқаро “Слияние” танлов-фестивалида Гран-прини қўлга киритди. Халқаро “Слияние” танлов-фестивалида ҳам дипломга сазовор бўлди.

– Мустақил юртимиз ёшлари дунёдаги энг бахтли ёшлардир, – дейди Муштарийбегим. – Бизга ўқишда, спортда, санъатда, умуман, барча соҳаларда ўз истеъдодимизни рўёбга чиқариш учун замонавий шароит яратиб берилган. Биринчи Президентимиз ташаббуси билан ёш истеъдодли қизларни қўллаб-қувватлаш мақсадида таъсис этилган Зулфия номидаги Давлат мукофоти юртимиз қизларига билдирилган юксак ишонч, алоҳида эътибор ва ғамхўрлик ифодасидир. Бу мукофот мени доимо улкан мақсадлар билан яшашга ундайди.

Дарҳақиқат, Муштарийбегимнинг орзу-интилишлари бир олам. Ҳозир ўқиш билан бирга, янги асарлар устида тинимсиз ишламоқда. “Шундай гўзал юртни асарларимда ифода этиш менинг бурчим” дейди у. Муштарийбегимнинг дилидаги самимий ниятлари албатта ижобат бўлади. Чунки унда ғайрат-шижоат, интилиш бор, қалбида Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат туйғулари мужассам. Юз-қўзида ўзига, эртанги кунга ишонч порлаб турибди.

Маъсуджон Сулаймонов, ЎЗА

“КИТОБ АКЦИЈАСИ” БОШЛАНДИ

Мамлакатимизда китобхонликни кенг тарғиб этиш, ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини юксалтириш мақсадида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ҳамкорлигида шу йилнинг март-май ойларида мамлакатимиз бўйлаб “Китоб акцияси” тадбирлари бўлиб ўтади.

Юртимизда ёш авлоднинг интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини шакллантириш, маҳаллалар ва таълим муассасаларини бадий, маърифий, илмий-оммабоп ҳамда

тарбиявий мазмундаги адабиётлар билан таъминлашни янада кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Президентимизнинг 2017 йил 12 январда қабул қилинган “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида”ги фармойиши бу борадаги муҳим қадамлардан бири бўлди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ҳамкорлигидаги “Китоб акцияси” тадбирлари доирасида Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги маҳалла, таълим муассасалари ва Меҳрибонлик уйларида, мамлакатимизнинг чекка ҳудудларида жойлашган мактаблар ва маҳаллаларда намунавий кутубхоналар ташкил этиш кўзда тутилган. Тадбирлар юртимиздаги 193 шаҳар ва тумanning ҳар бирида ўтказилиши, ташкил қилинган намунали кутубхоналарни келгусида ҳам янги адабиётлар билан бойитиб бориш ва у ерда мунтазам ижодий учрашувлар ташкил қилиш режалаштирилган.

НАФОСАТ ОЛАМИ БЕЛЛАШУВЛАРИ

Юртимизда болалар ва ўсмирлар спортни ривожига алоҳида аҳамият бериб келинмоқда. Болалар спортини ривожлантириш, айниқса, ўсмирларни спортга кўпроқ жалб қилиш, аёллар ва қизлар саломатлигини мустаҳкамлаш, улар орасида жис-

моний тарбия ва спортни оммалаштириш мақсадида “Соғлом авлод учун” фонди, Жисмоний тарбия ва спорт давлат кўмитаси, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида “Нафосат олами” VI Республика спорт фестивали мусобақалари бўлиб ўтди.

Фестивалда сузиш, синхрон сузиш, сувга сакраш, спорт рақси каби спортнинг нафис турлари бўйича мусобақаларда 2006-2011 йилларда туғилган 150 нафардан зиёд ўсмирлар ва қизлар иштирок этди.

“Соғлом авлод учун” кубогини қўлга киритган турнир ғолиблари ташкилотчилар томонидан тайёрланган диплом ҳамда совғалар билан тақдирланди.

Ўз мухбиримиз

ОМОНЛИК, ОМОНЛИК – ҲЕЧ КЎРМАЙЛИК ЁМОНЛИК

Тадбиркорлик, фермерлик оилаларнинг обод ва фаровон турмуш манбаига айланди. Боғдорчилик, миллий хунармандлик ривожланмоқда. Бугун биргина тоғли маҳаллада ўттизга яқин тадбиркорлик субъекти фаолият юритаётгани ҳам фикримизни тасдиқлайди. Яқка тартибдаги тадбиркорлар тайёрлаётган қадимий услубдаги толтовок, ёғоч қошиқ, бешик ва бошқа буюмлар узоқ туманларда ҳам хариддориги. Йигирмадан ортқ боғдорчилик ва иккита ғаллачилик фермер ҳўжалигида сархил мева, узум, дон ва бошқа зироатлар етиштирилмоқда.

– Ёсимни танибманки, қишлоғимизда Наврўз байрам ўтказилмаган йилни эслолмайман. Наврўз тақиқланган

йилларда ҳам биз байрам қилардик, ҳатто очарчилик, уруш йиллари ҳам барча уйдан толганини олиб чиқиб, кенг адирда бирга баҳам кўрганмиз, – дейди тўдалик 90 ёшли Ойсара момо Жумаева. – Деҳқончилик мавсумининг бошланишини ёшу кекса бир дастурхон атрофида жам бўлиб, қарши олардик. Қарияларимиз эл-юрта тинчлик, омонлик, раҳбарларга инсофу диёнат, ёшларга бахт-саодат тилаб, дуо қилишарди. Яратганга шукр, мустақиллик бўлиб, ҳамма ёқда омонлик бўлди. Наврўз ҳам шундай. Қишлоғимиз борган сари кўркамлашиб бормоқда. Байрам дастурхонларимиздан дил яйрайди, кўз қувнайди. Бундай улғ кунларда кексаларимиз ўтган оғир йилларни эсга олиб, бугунги дорилмомон замонга шукрона айтмоқда. Озод ва обод юртимизга осойишталик, давлатимиз раҳбарига узоқ умр тилаётимиз. Невара-чевараларимизнинг хурсандчилигини кўриб, шу кунларга етказганига беҳисоб шукрлар айтиб ўтирибмиз. Бундай эзгу амалларнинг барчаси мамлакатимиздаги тинчлик, хотиржамлик ва халқимизга хос бағрикенглик, оқибатлилик самарасидир.

Фаргона вилоятининг Сўх туманида Наврўзи оламга катта шоду хуррамлик

билан пухта тайёргарлик кўрилди. Кўча ва хиёбонлар, ҳовли-жойлар байрамона безатилиб, аҳоли учун савдо ярмаркалари ташкил этилмоқда. Бунда озиқ-овқат маҳсулотлари, мева-сабзавот, гўшт, тухум, турли ширинлик ва пиширилган мўл-қўллик, арзон бўлишига алоҳида эътибор қаратилаётир. Тумандаги тўрт қишлоқ ва йигирма икки маҳалла фуқаролар йигинининг барчасида байрам тадбирлари ўтказилмоқда.

Сўхда Наврўз байрами асосан қиру адирлар, кенг яйловлар бағрида ўтади. Ёши улуглар Наврўзга етказганига шукроналар айтиб, "Омонлик, омонлик – ҳеч кўрмайлик ёмонлик", дея ният қилади.

– Ёшим 82 да, – дейди Фаргона вилоятининг Сўх туманида яшовчи Боборустам Мастонов. – Не кунларни кўрмадик. Наврўз тақиқланган вақтлар ҳам бўлди. Лекин ҳар қандай ҳолатда ҳам, қон-қонимизга, суяк-суягимизга сингиб кетган, вужудимизга қувват, руҳимизга тетиклик бағишладиган, қалбимизни яшаш ва яшариш туйғуси билан руҳлантирадиган Наврўзни халқимиз унутмади.

ЎЗА материаллари асосида тайёрланди.

ИСМИМНИ ЎЗГАРТИРИШНИ ТАЛАБ ҚИЛИШГАН

НАВРЎЗ РИЗАЕВ, "Ўзбекистон" телерадиоканали сиёсий шарҳловчиси, "Шуҳрат" медали соҳиби:

– 1969 йил 28 март куни Самарқанд вилояти, Ургут туманида туғилганман. Раҳматли отам 20 март куни онамни туғруқхонага олиб бориб, "Шу болани эртага Наврўзга туғиб берасан", деб ҳазиллашган экан. Онам раҳматли Мусовар ҳожи ая: "Сени туғаман деб, бир ҳафта туғруқхонада қолиб кетганман", деб қулиб эсларди. Байрамдан кейин туғилган бўлсам ҳам отам исминини Наврўз қўйган. Наврўз байрамини ўтказиш тақиқланган даврларда отам мактабда директор бўлиб ишларди. Кичкинагина қилиб бўлса ҳам мактаб ҳовлисида байрамни ўтказиб берарди. Саккизинчи синфда ўқиб юрган кезларим, комсомол ташкилоти йиғилиш ўтказиб, исминини Баҳодир, деб ўзгартиришни муҳокама қилишган. Исминини ўзгартиргандан кўра комсомолдан кетганим яхши, деб ёздиқдан ўчганман.

Исмин масъулият юклайди. Байрам яқинлашгани сайин дўстларим, таниш-билишларим сизнинг байрамнингиз келяпти, деб оғохлантиришади. Оилада еттинчи фарзандман. Ака-опаларим сўзимга қўлоқ солишади. Ижодкор бўлсам ҳам ҳаётга реал қарайман. Қайсарликни ёмон кўраман. Шу боис иккиликни яшашдан йироқман, десам ҳам бўлади. Баъзида хулосани инсон эмас, ҳаётнинг ўзи чиқариб беради.

Баҳор келса кайфиятим кўтариллади. Яшилликни, янгиланишни, янгиликларни яхши кўраман. Фақат баҳор офтобидан жуда кўрқаман. Чунки нури ёзникидан ҳам кучли ва қайноқ. Журналист сифатида бу лаҳза ҳақидаги ҳар бир лавҳани чин юракдан ўқийман. Ўзимни ҳудди боғда юргандек ҳис этаман. Атрофимдаги одамларга қаттиқ гапиргим, кўнгилларига озор бергим келмайди. Наврўз – ҳамма бир-бирини қадрлаб, эъзозлайдиган улғу айём. Халқнинг миллий қадриятлари, урф-одатлари билан боғлиқ байрам. Одамлар интиқиб кутадиған, нафақат табиат бутун коинотда янгиланиш бошланадиган палла.

"ЗЎР" – ҚИЙИН ДЕГАНИ

НАВРЎЗА БИЙНАЗОВА, "ЗЎР" телеканали бош муҳаррири, журналист:

– Сабабини билмадимиз, "Ёшингиз нечада, туғилган йилингиз қачон?", деб сўрашларини унчалик ёқтирмайман. 30 июнда дунёга келганман. Оиламизда ўғил туғилишини хоҳлашган экан. Бувим Тожиҳон ая (раҳматли) Лутфийнинг "Гул ва Наврўз" достонини ўқиб юрган кезлари онамни тўлқоқ тутиб, туғруқхонага олиб кетишган. Наврўз йигитнинг исми бўлса ҳам бувим яхши кўриб, менга Наврўза деб, қўйган экан. Достонни қайта-қайта ўқиб чиқдим. Қаҳрамоннинг ўзимга ўхшаш томонини топмадим.

Чиройли нарсалар ёзишни, янгиликлар яратишни яхши кўраман. Аслида, ҳаётда, ҳаётда қилишдан кўрқаман. Аммо кўрқиб керак бўлган нарсалар олдида ўзимни кучли ҳис қиламан. Ахир, ҳаётда кимдир биринчи қадамни ташлаши керак-ку. Ўзимга зарур нарсаси учун одамлардан илтимос қилишга ботинолмайман. Биров учун таваккал қилишдан чўчимайман.

Бу йилги баҳор ҳаётимга янги ўзгаришлар олиб кирди. 1 март куни биринчи кўрсатувимиз эфирга кетди. Зўр – турк тилида қийин, деган маънони билдирар экан. Ёш ходимлар, журналист, режиссёрларни ишга қабул қилаёпмиз. Улардан янги лойиҳалар кутаяпмиз.

Наврўз байрамини яхши кўраман. Бу байрамнинг шукуҳи бошқача. Одамнинг ичида беркинган туйғуларини ошқора этади. Табиат инсонни ўзиники қилиб олади. Ҳар лаҳзадан ниманидир кутасан, нимадир содир бўлишига ишониб яшайсан.

ҲАМ ҚАДРИЯТ, ҲАМ УДУМ

НАВРЎЗА ЯХЈЕВА, ЎЗДЖТУ ўқитувчиси, "Ўзбекистон белгиси" кўкрак нишони соҳиби:

– Мустақиллик йиллари – айнан 21 март куни дунёга келганман, ўз исми билан туғилди, деб исминини Наврўза қўйишган. Исмин жарангладанда беихтиёр шодланаман, бунинг масъулияти катта. У ҳам қадрият, ҳам удум сифатида тилларда янграйди. Ҳаётим ҳам исмин каби янгиликларга бой. Ўзим ҳам ҳайрон қоламан. Табиатимга фасллар таъсир қилмайди, кўпинча бир вақтнинг ўзида икки ёки уч фаолият билан шуғулланишимга

тўғри келади. Бу эса осон бўлмайди.

Баҳорда туғилганлар самимий, юмшоққўнғил бўлади, деб эшитганман. Лекин бу кўпроқ қайси бурж остида туғилганига ҳам боғлиқ. Масалан, 20 мартга туғилганлар очикқўнғил, 20 мартдан 20 апрелгача туғилганларда етакчилик хусусияти баланд, ўта фаол саналишади. Одам қобилияти 99 фоиз ҳаракат ва 1 фоиз ишончдан иборат, деб ўйлайман.

БОБОМДАН МЕРОС

НАВРЎЗ БЕКМУРОДОВ, "Янги китоб" нашриёти муҳаррири:

– 22 март куни туғилганман. Тўртинчи фарзанди туғилганидан хурсанд бўлган отам, қандай исм қўйиш борасида бобом Қилич отадан маслаҳат сўраганлар. Бобом: "Набирам ўз исми билан туғилибди", дея исминини Наврўз қўйган эканлар.

Машхур рухшунос Дейл Карнеги: "Одамнинг исми қандай тилда бўлишидан қатъий назар, ўзи учун энг ширин ва энг муҳим овоз эканлигини ҳамиша ёдингизда тутинг", деб айтган.

Дарҳақиқат, исмин ўзимга жуда ёқди: яшариш, ярашиш, гўзаллик тимсоли, барчани бирдай сийлаган байрамдир у. Энг мақбул жиҳати, исминини сўрашганда, бир марта айтсам кифоя — ҳамсуҳбатларим хотирасида тезда ўрнашади.

Қадимдан халқимиз дунёга келган фарзандларига исм қўйишда катта масъулият билан иш тутган. Боланинг соғлом бўлиши, яшаб кетиши, келгуси бахти унга қўйилган исм билан боғлиқ бўлади, деб ҳисоблашган. Фарзанд берилган ном унинг тақдири, ҳаётига катта таъсир кўрсатади, исми одамнинг руҳияти, тақдирини ўзида мужассам этади. Зеро, кишининг исми уни бошқа шахслардан фарқлаш, ажратишга хизмат қилиши билан бирга ҳаёти давомида унга ҳар жиҳатдан таъсир қилиши мумкин. Халқимиз орасида "Исм жисмга уради", деган нақл бор. Бундай таъсир этиш хусн, оғирлик ва енгиллик, латофат ва нозиклик, эпчиллик ва ялқовлик, жасурлик ва кўрқоқлик ҳамда бошқа шу каби сифатларда намоён бўлади.

КЎКЛАМ КЎКСИН

МЕҲРИНГИЗНИ ҚЎШИБ ИЛИНИНГ!

Байрам арафасида онамни йўқлаб бордим. Маҳаллага кириб бораётганимда қадрдон ҳид димоғимга урилиб, хотирамда – дала тунининг бироз совуқ, аммо майин, намхуш саболари, куртаклар, кўкатлар ҳидига тўлган хонадонда сумалак пиширилган кунларда чопқиллаб ўтган болалигим жонланди.

Қўшни момонинг ҳовлисида дошқозонда сумалак қайнапти. Хотин-халажнинг юз-қўзида бахтиёрлик ва шукроналик акси. Капгир дошқозон ичида ҳар айланганида шикир-шиқир деган бир сас атрофга таралади. Бу оқшомдан мўъжизалар кутаётган болаларнинг қўзида ҳайрат... Юрагимни алланечук ёқимли ҳислар қамради. Афсуски, бундай оқшомлар тароватини дунёнинг мана-ман деган мусаввирлари ҳам ўхшатиб чизиб бера олмайди. Бу ҳислар юрагимизни жазиллатиб, руҳиятимизга ўзгача енгиллик беради.

Айнан шу кунни момон пишираётган сумалакнинг хушбўй ҳидлари қишлоққа баҳорни чорлагандай бўлди. Эрта-индин хонадонларда худди шундай ёқимли бесаранжомлик бошланади, муаттар, муборак ифрорлар то ўриқлар довучча туккунга қадар атрофни тутати.

Бизда шундай одат бор: эгиз фарзанд кўрган оила Наврўз арафасида бир эмас, икки эмас, балки етти йил кетма-кет сумалак пишириб, қўни-қўшни, маҳалла-қўйга улашади. Бунинг ҳикмати нимада, дейсизми? Кексаларнинг бири бу одатни Биби Фотима онамиз билан боғлиқ ривоятга дахлдорлиги бор деса, яна кимдир фарзандларнинг қамолли билан боғлайди. Нима бўлганда ҳам, бу эзгу одат. Ўзига хос шукроналик ифодаси.

Чортоқ тумани Булон маҳалласидаги Маъмураҳон ва Олтинбек Адашевларнинг хонадонда ўсаётган эгиз фарзандлар – Ҳасанбой ва Ҳусанбойлар бу йил йигирмага тўлади. Бугун бу хонадонда сумалак пишириляпти. Қўшни аёллар шу ҳовлига жам бўлишган.

– Фарзандларим туғилганида, раҳматли қайнона-қайнотам Парлибой ота ва Равзахон ая ниҳоятда қувонишганди, – дейди Маъмураҳон. – Эгизак фарзандларимга атаб сумалак пишириб, элга тарқатишга аввал қайнонам бошчилик қилган эди. Шу анъанани ҳамон давом эттиряпмиз. Илоҳим, эзгу ниятларимизнинг бари ушалсин. Келинларнинг бағри ўғил-қизларга, эгиз фарзандларга тўлсин!

Бу эзгу тилаклар шубҳасиз, ижобат бўлажак. Чунки оналар дуосида ҳикмат кўп. Волидалар юзида қувонч балқиса, бизни толе ёрлақгани шу.

– Момоларимизнинг Наврўз арафасида бу таомни табаррук биллиб пиширишида катта маъно бор, – дейди Наманган шаҳридаги «Истиқбол» маҳалла фуқаролар йиғини диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Раънохон опа Аббосова. – Сумалак пишгач, энг аввал маҳалладаги кекса, бемор, камхарж оилалар ҳаёлигизга келади. Уларга сумалак илинаси. Шу билан бирга меҳрингизни ҳам. Бу таширф баҳона маҳалладошингизнинг ҳолидан хабардор бўласиз, кўнгил сўрайсиз. Шу тариқа бир коса сумалак кўнгиллар ўртасида узилмас риштани пайдо қилади.

Наврўз – янги кун деб очаси. Момолар, болалар, оналар тилидан учган «Яна кўкламаг етдик», деган шукронадан кўнгилларда шижоат уйғонайтир. Гоҳ изгиринли, гоҳ қўёшли кунлар тафтида куртаклар катталашиб бормоқда. Эртами-индин ҳар бир дарахт шоҳида бири-бирдан гўзал мўъжизалар юз очажак. Уларда олам-олам умид бор. Нурунийлар шундай дейдилар: кўкка етган кўпга етди. Кўк бу – кўклам. У барчага муборак бўлсин!

Шаҳло ТОШБЕКОВА,
Наманган вилояти

КЎНГИЛЛАР ОСМОҲДЕК КЕНГАЯР

Элнинг юмушлари, ўй-мақсадлари кўклам билан эгиз. Баҳор насимлари эсиб, деҳқон юрагига қувват қиради, боғбоннинг яратувчанлик шахди уйғонади. Момолар тупроқни эркалаб-эркалаб қадаган гулу райхонлар она Юртга зеб беради. Кўклам кўксини беаган қадимий тумор – Наврўз шу тариқа оламга қувончу шодлик улашади.

Фарғоналиклар ҳар йили Наврўз арафасида ободончилик-кўкламзорлаштириш ишларига зўр берадилар. Шу кунларда ҳам улар кўчат экиш, боғ ва гулзорлар яратишга шижоат билан киришишган.

Ўтган йили Фарғона ўрмон хўжалиги томонидан 10 гектар майдонда 530 минг туп меваги ва манзарали дарахт кўчатлари етиштирилган бўлса, бу йил 12 гектар майдонда 630 минг тупдан зиёд ниҳол парварши қилинмоқда. Шу кунларда Фарғона шаҳар ободончилик бошқармаси тасарруфидаги иссиқхоналарда 20 минг туп анвойи гуллар, 500 минг туп райхон кўчатлари экишга тайёрлаб қўйилган.

Наврўзни муносиб кутиб олиш тадбирлари халқимиз кайфиятидаги хушнудлик, фаровон ҳаётга шукроналик, қадриятлари қадрланган, эзгу анъаналари эъзозланган юртга чуқур эҳтиромни ифода этади. Қутлуғ айёмни муносиб нишонлаш мақсадида ўтказилаётган кенг қўламли маънавий-маърифий тадбирлар, кўрик-танлов ва фестиваллар, халқ сайилларида халқимиз, айниқса, ёшларнинг фаол иштироки кўзга ташланмоқда. Вилоятнинг ҳар бир маҳалласида ўтказилаётган байрам сайиллари ўзгача шуқуҳ ва тароват касб этган. Қайси маҳаллага йўлингиз тушса, димоғингизга сумалак иси урилади. Ҳар бир кўча, ҳар бир хонадонда Фарғона алёрлари янграйди.

Она табиат ва инсон уйғунлигини ўзида мужассам этган гўзал ва бетакрор бу байрам ўзининг мусоффо мўъжизаси билан қалбимизга кириб, яширин шижоатларни ҳам уйғотади. Беихтиёр дадиллашамиз. Кўнглимиз тип-тинимовий осмон кенгликларига туташади. Кўклам шамоллари қанотида Ватанимиз, маҳалламиз, уйимиз ва қалбимизга кириб келаётган янгилашни айёмига чексиз меҳр ва очик чеҳра билан юз тутамиз: Хуш келибсан, эй улуг Айём! Хуш келибсан, Наврўз – Янги кун!

Дилнавоз ҚҮЛДОШЕВА,
Фарғона вилояти

АЖДОДЛАРИМИЗ КАШФИЁТИ

Кўклам таоми сумалакнинг келиб чиқиши ҳақида кўп гаплар айтилди. Гоҳида ўта жўн фикрлар билдирилди. Айрим ривоятларда келтирилишича, бу таомни дастлаб ўттиз самовий малак пиширгани сабаб у “су” ёки “си малак” деб аталган экан.

Бу каби ривоятларни биргина мисолнинг ўзи инкор қилади: “малак” яҳудий (иврит) тилидаги «мал’ах» (фаришта) сўзининг арабча варианты бўлиб, у кўллаб диний сўзлар каби араб истилоси даврида тилимизга кириб келган, уни сумалак билан ҳеч қандай алоқаси йўқ! Сумалак қадимги ўзбеклар орасида исломдан минг йил олдин ҳам истеъмол қилинган. Масалликларни ниҳоятда оддий эканлиги таомнинг яралиш даврининг жуда қадимийлигига ишоради. Аслида, сумалак чалпақ, камалак, капалак, жамалак каби оддий ўзбекча сўз бўлиб, бугдой майсаларидан тайёрланган таом маъносини билдиради. Шу сабабли Маҳмуд Қашқарийнинг XI асрда яратилган “Девону лугатит турк” асарида сума(лак) сувда ивтилган бугдой майсаларидан тайёрланадиган қуюқ таом эканлиги келтириб ўтилган.

Эркин МУСУРМОНОВ,
филология фанлари номзоди

СУМАЛАК ТАЙЁРЛАШ СИРЛАРИ

Миллий таомлар орасида сумалакнинг ўрни бўлакача. Буюк бобокалонимиз Ибн Сино ўзининг “Тиб қонунлари” асарида бу таомни истеъмол қилган кишининг танасига қувват кириши ҳақида айтиб ўтган. Олимлар унинг витамин ҳамда минералларга бойлигини аниқлашган.

– Мен қарийб 40 йилдан бери сумалак тайёрлайман, – дейди тошкентлик Махсума Норқўзиёва. – Қайнонам (охиратлари обод бўлсин) баҳорда сумалак пиширишни анъанга айлантирган эди. Ҳозиргача қайнонамнинг удумларини давом эттириб, у кишининг ўргатгани бўйича қизларим, яқинларим билан сумалак тайёрлайман.

Уни ҳар қим ҳар хил усулда тайёрлайди. Кимнингдир сумалаги кам қайнаса, баъзилар сув кам солади. Сумалак ҳам мазали, ҳам етилиши учун қуйидаги қоидаларга амал қилиш зарур.

Ювиниб, покланиб яхши ниятлар билан Қуръон тиловат қилинади. Таом кўпнинг ризқи, яна покликни талаб этади. Марҳумлар хотираси эсга олинади. Сўнг, бугдой ювилиб, нишаб ҳолатда турган хонтахтага ёйилиб, қоронги жойда ундирилади. Унга дам-бадам сув қуйиб тури-

лади. Бугдой иссиқ жойда 3 кунда униб чиқади. Тагини қалин оппоқ томирлар қоплаб, майсаси нина барг бўлгач, кесиб, гўштқиймалагичнинг майда тишидан ўтказилади ва чуқурроқ идишга солиб, устидан сув қуйилади. Сеткали матодан ўтказиб, сиқиб, ажратиб олинган шарбати қозонга солинади.

Қозонга 4 литр пахта ёғи қуйилади. 15 кг. ундирилган бугдойга 50 кг. ун элаб-солиниб, олдиндан қайнатиб тозаланган тош солиб, човлида аралаштирилиб, ун тарқатилади. Ранги келгунга қадар қайнатилиб, тинмай кавлаб турилади. Қуюлгач, қозон тўлгунча сув солинади. Олов баланд ҳолатда бўлиши лозим. Сумалак меъёрида пишинишни сири шундаки, унинг таги олмаслиги керак. Анча қайнагач, бугдой ширасига қуйилган сувни ажратиб, шарбати иккинчи марта қозонга қуйилади. Учинчи бор шарбат солиниб, яна қайнатишда давом эттирилади. 18-20 соатдан кейин унга ранг, таъм киргач, димланади.

Сумалак пишгач устида қуёш сурати чиқиши — ёруғлик рамзидир. Илоҳим, юртимиз тинч, элимиз фаровон бўлсин!

Латофат САЪДУЛЛАЕВА

БЕЗАГАН ТУМОР

КЕЛИН-КУЁВНИ ЙЎҚЛАБ КЕТИНГ!

Атроф кўлам нафасидан хушнуд. Кўнгилларда жўш ураётган туйгулар баҳорий айёмларга туташиб кетади. Бир-бирини қувалаб келган айёмларнинг шукуҳи ўзгача. Кечагина юртимизда кенг нишонланган хотин-қизларнинг нафосат ва назокат байрами ортидан эшик қоққан Наврўз шукроналикдан дарак.

Мамлакатимизнинг барча жойларида бўлгани каби андижонликлар ҳам ушбу тантанана ўзгача тайёргарлик кўрадилар. Қиш аёзи тугамай вилоятимизнинг барча шаҳар, туманларида сумалаклар мавсуми бошланади.

Андижонда Наврўз удумлари 19 мартдан бошланиши аёнана айланган. Бу кунлари ёш кекса сайилга чиқади. Айниқса, қир-адирларда уюштирилган лола сайли байрамга алоҳида шавқ бахш этади.

Шу кун нуронийлар, боқувчисини йўқотган, кўмакка муҳтожлар ҳолидан хабар олинади. Йигит-қизлар уларнинг уйлариغا бориб, баҳорги юмушларини бажариб қайтадилар.

Наврўз тантаналари бу йил ҳар йилгидан ўзгача руҳда ўтмоқда. Алишер Навоий номидаги амфитеатрда, "Қамолот" боғида бошланган тадориқлар аллақачон атрофга шодиёна нафасини берган.

Андижонда янги келин-куёвларни йўқлаш Наврўз аёнаналяридан бирига айланган. Ёш оила янги хонадонда меҳмон кутади. Наврўз муносабати, шукроналик билан турли ширинликлар тайёрланади. Қиз чучвара пиширилиб, кўни-қўшни, яқинларга улашади. Бу удумда кейинги Наврўзга омонлик билан етиш мақсади мужассам.

Наврўз умумхалқ байрами муносабати билан адирларда қадимий ўйинлар ташкил этилади. Жумладан, қизлар тўптош, сочпопук тақиш, ўсма кўйиш, баҳру байт, йигитлар от чоптириш, арқон тортиш, ҳўроз уриштириш сингари ўйинларни ўйнайдилар.

Минг марта эшитгандан бир марта кўрган яхши дейдилар-ку, шу кунларда Андижонга келинг, азизлар, Наврўз қувончларига шерик бўласиз!

Зилола РАҲМОНОВА,
Андижон вилояти

БЕШКОНДА НАВРЎЗ САЙЛИ

Самарқанд вилоятининг барча ҳудудларида Наврўз тантаналари мартнинг илк кунлариданоқ бошланган. Таълим муассасаларида, ташкилот ва корхоналарда, маҳаллаларда кенг нишонланаётган байрам шодиёналари кўнгилларни кўклам шукуҳига тўлдирмоқда.

Ургут туманининг табиати бетакрор. Туманининг Бешкон маҳалласи аҳли эрта тондан шу ҳудудда жойлашган қирга йиғила бошлашди. Ҳамма тараддудда – яшариш, янгилаш айёми – Наврўз кайфияти кўнгилларни шодликка тўлдирган. Момолар, онахонлар, келинлар дошқозонда сумалак пиширяпти. Эркаклар байрам шодиёналари учун сахна тайёрлашга киришиб кетишган. Қизлар бир-бирига гал бермай чуғурлашиб, ҳали-замон айтилажак кўшиқларни такрорлашмоқда. Ёшланг йигитлар кураш учун жой ҳозирлаган, хуллас, беқор одамнинг ўзи йўқ. Қўл-қўлга тегмайди.

Одамлар орзиқиб кутган сайилнинг энг қизиги – тайёргарлик жараёнида эканини билган қишлоқ аҳли яшилликка бурканган қирлик томон гурра-гурра келаверди.

Тиниб-тинчимас аёл, диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маҳалла маслаҳатчиси Зоҳида Элмуродова ташкилий ишларга бош-қош.

Бу орада қишлоқнинг онахон-отaxonлари ҳам келиб қолишди. Йиғилганлар дуога қўл очди: "Юртимиз тинч, хонадонлар хотир-жам бўлсин! Йил баракали келсин, ҳосил мўл бўлиб, чорва яхши бўлсин". Шундан сўнг дарвешона ўтказилиб, қишлоқ аҳлига ош тарқатилди, муҳтож оилаларга совға-саломлар улашилди.

– Дарвешона – ота-боболаримиздан

қолган удум, – дейди қишлоқ кайвониси Салима она Қаюмова. – Бунинг ҳам ўзига хос рамзий маъноси бор, деб ўйлайман. Яхши иш бошлашдан, байрам, сайиллар аввалида мана шундай удумларни адо этиб, элнинг дуосини олиб, муҳтожларга ёрдам қўлини чўзиб, уларнинг кўнглини кўтаргач, байрам тантаналарини бошлаш халқимизнинг энг улуғ қадриятларидан. Дарвешонанинг йил бошида ўтказилиши замирида ҳам яхшилик билан бошланган йил одамларга фақат эзгулик олиб келади, деган ишонч мужассам.

Бешкон маҳалласи аҳли Наврўз тепалиги деб ном қўйган адирдаги кўклам айёми тантаналарида маҳалла онахонларидан таркиб топган фольклор ансамблининг куй-қўшиқлари ўзгача файз берди:

**Бугун тоққа чиқмайсанми, Гулнора,
Бодом гулин узмайсанми, Гулнора,
Бодом гулин узиб олиб Гулнора
Ёрғинанга бермайсанми, Гулнора?**

Йигитларнинг бир гуруҳи икки жамоага бўлиниб арқон тортар, яна бир гуруҳи кураш тушарди. Кураш шу даражада қизирдики, атрофдаги халқа икки-уч баробар кенгайиб, ўртага чиққан йигитларга олқишлар ёғиларди.

Ҳўроз уриштираётганлар атрофида одамлар камроқ жамланган бўлса-да, у ерда ҳам баҳс қизгин.

Бир томонда сахна атрофида куй-қўшиқлар, лапарлардан бахраманд бўлиб, рақсга тушаётган онахонларнинг юзидан шукроналик балқиб турибди. Камалакдек товланиб, салом бериб турган келинчақлар гўё янги кун, янги йил бошланаётгани рамзига ўхшади. Баҳорий таомларни жамлаган дастурхон эса йил тўкин келишига ишорадек...

Гулруҳ МҲМИНОВА,
Самарқанд вилояти

БОЗОРДА СОТИЛСА...

Авваллари сумалак маҳалла аҳли билан биргаликда, хонадонларда пиширилган ва эл-юртга хайр-эхсон сифатида тарқатилган бўлса, эндиликда бозор расталарида ҳам сотилмоқда. Бозордаги сумалак билан уй шароитида тайёрланганининг фарқи нимада?

– Ўн икки йилдан буён сумалак пишириш билан шуғулланиб келмоқдамиз, – дейди сотувчи Наврўз Мўминова. – Биз тайёрлаган сумалакнинг харидори кўп. Айниқса, кексалар маҳсулотимизни истеъмол қилгач, яна ёнимизга келиб, дуо қилиб кетади. Бозорга сотувга олиб чиқиладиган сумалак таъми билан ажралиб туради. Баъзилар унга шакр қўшилса керак, деб ўйлайди. Буни ўзимдан сўраганлар ҳам бўлган. Сумалакка қанд ёки новвот қўшиб пиширилса, унинг овқатдан нима фарқи қолади?! Бозордаги сумалакнинг мазали чиқишига биринчи сабаби халқ учун тайёрланаётганида бўлса, иккинчидан бугдойнинг сувини қозонга солиш сиридадир. Бугдой сувини иккига бўлиб соламиз. Шунинг учун ҳам шираси ўзи билан бўлиб, мазали чиқади. Сўнг, уни 23 соат қайнатамиз. Эрталаб соат олтиларда қозонга солинган сумалак кечки еттида ранг бера бошлайди.

– Асли, қашқадарёликман. У ерда сумалак ёғ солмай тайёрланади. Уйимизда сумалакни момом бошчилигида ота-онам, келин-куёвларим ва акам тайёрлашди. Харидорларимиз талабига қараб, февралдан 15 апрелгача савдога олиб чиқаман. Бозор сумалаги уйиникдан фарқ қилмайди. Уни тайёрлаш учун энг аввало 30 килограмм бугдойни тозалаб, бир кун давомида сувга солиб, ивितिб қўямиз. Ундиришга қўйгач, икки кунда гўшт майдалагичдан чиқаришга тайёр бўлади. Бугдой ундирилганда кун давомида уч маҳал сув сепилади. Таъми ширин бўлиши учун иложи борица бугдой майсаси яшил рангга кирмагани, оқшироқ ўгани маъқул.

Қозонга гўшт майдалагичдан чиқарилган бугдойнинг бир маротаба ювил-

ган сувини солиб, қолган қисмини кейинги қўшишга олиб қўямиз. Сўнг бир қопга яқин биринчи нав ундан қўшамиз ва токи у қайнамагунча қавлаймиз. Сумалак қайнаб чиқиб, ранги сал қуюқроқ тусга кирганда бугдойнинг қолган сувини соламиз. Кечки бешларга яқин қозондаги сув камайгач, сумалакнинг ранги тўқлашиб, тайёр ҳолга келади. Қозон тағидаги оловни ўчириб, икки соатларча димлаймиз.

Дўконларда қадоқланиб сотилаётган сумалаклар ранги чиройилиги ҳамда таъми билан ҳар қандай харидор эътиборини жалб қилмай қолмайди.

– Сумалакни техника ёрдамида эмас, қўлда тайёрлаймиз, – дейди "Оқтепа-Наврўз" якка тартибдаги хусусий тадбиркорлик корхонаси раҳбари Фуқрат Сайпов. – Бу таомни тайёрловчилар бошига рўмол, устига махсус либосларни кийиб олади. Бугдой ундирилаётган хонага фақат яхши ниятлар билан кириш зарур. Нияти қора одам қадам босса, сумалак ачиқ, тахир, бемаза чиқиб қолиши мумкин.

Йигирма йилдирки, сумалак тайёрлаб, савдога чиқараяпмиз. Тошкент шаҳрининг Фарҳод деҳқон бозори, Оқтепа мавзелирида анча йиллар давомида сумалак сотганимиз. Ҳозир ҳам "Оқтепалик сумалакчилар" дейишади. "Оқтепа-Наврўз" якка тартибдаги тадбиркорлик корхонасини очиб, хусусий тадбиркор сифатида фаолият бошладик. Савдога чиқарган сумалагимиз гарчи, қўлда тайёрлаб, қадоқланган бўлса-да, банка идишларда ёпиқ ҳолатда тўрт ойгача, очилгач, музлаткича ўн кунлар давомида таъми ўзгармай сақланиб туради. Сумалакни йил давомида тайёрлаб, шаҳримиздаги Магнит, Макро ва шунга ўхшаган супермаркетларга тарқатамиз. Бобом доим "Савдогар мижозга сифатсиз маҳсулотни алдаб сотса, топган пулида барака бўлмайди", деб такрорлайди. Шунинг учун биз ҳамиша сумалакни ўз фарзандларимиз, оила аъзоларимизга тайёрлаётгандек, ҳалоллик билан тайёрлаймиз.

Ширинхон МҲМИНОВА

*«Ипотека-банк» АТИБ жамоаси
барча юртдошларимизни
Наврўз байрами билан муборакбод этади!
Кириб келган баҳор ҳаётингизга қувончли
хабарлар, мусаффо осмон,
фаровонлик олиб келсин!*

*«Ипотека-банк» сармоялари эса сизга
ҳамиша ҳамроҳ бўлсин!*

*«Ипотека-банк» хизматларидан фойдаланинг!
Биз Имконият яратамиз!*

ИПОТЕКА BANK

Imkoniyat yaratamiz

Қўшимча маълумотларни www.ipotekabank.uz сайтидан олишингиз мумкин.
Хизматлар лицензияланган.

НАМАНГАН ВИЛОЯТ

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ БОШҚАРМАСИ

НАМАНГАН ТУМАНИ ТИББИЁТ БИРЛАШМАСИ ЖАМОАСИ

*Жонажон диёримизнинг энг се-
вимли ва қадрли байрамлари-
дан бири бўлган Наврўзи олам
билан ватандошларимизни
чин дилдан қутлайди!*

*Кўхна тарихда ўз номи
билан “Янги кун” деб
аталган шукуҳли байрам
барчамизга яхшилик, эз-
гулик ва меҳр-оқибат
бағишласин!*

Хизматлар лицензияланган

«TRASTBANK»

ХУСУСИЙ АКЦИЯДОРЛИК БАНКИ ЖАМОАСИ

*Халқимизнинг энг азииз
байрами – Наврўзи олам
билан барча юртдош-
ларимизни чин юракдан
табриклайди!*

**УЙҒОНИШ ВА
ЯШАРИШ, МУБОРАК!**

Хизматлар лицензияланган

O'ZBEKYENGILSANOAT
AKSIYADORLIK JAMIYATI**"O'ZBEKYENGILSANOAT"**

АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

Ҳамюртларимизни меҳр-оқибат, эзгулик айёми
билан муборақбод этади!

Мафтункор ва навқирон фасл – баҳорнинг
мўъжизавий байрами Наврўз ҳар бир хонадон-
га тўкин-сочинлик ва хайру барака олиб
келишини яратгандан сўраб қоламиз!

**НАВРЎЗИ ОЛАМНИНГ
ҚАДАМЛАРИ ХАЙРЛИ
КЕЛСИН!**

Хизматлар лицензияланган

"ПОП-ДОН МАҲСУЛОТ"ЛАРИ
АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

*Барча юртдошларимизни
кўкламнинг файзли айёми
Наврўз билан самимий
табриклайди!*

*Кўнгилларни шодликка
тўлдирувчи бу улғу Кун
қувончи йил бўйи
ҳамроҳингиз бўлсин!*

НАВРЎЗИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

Хизматлар лицензияланган

ЁРУ КЎКНИНГ ТИРИЛИШ АЙЁМИ

Инсон ва табиат ўртасида боғлиқлик бордек. Кўклам келиши ҳамоноқ киши қалбида турли хил кечинмалар уйғона бошлайди. Бунинг замирида бир синоат мужассам.

Наврўз ва удумлар билан боғлиқ мифлар хусусида филология фанлари доктори, Шомирза Турдимов билан суҳбатлашдик.

— Баҳор келиши билан нафақат табиат, балки, инсонларнинг руҳиятида ҳам янгиланиш, тетиклик бошланади. Табиат ва инсон ўртасида қандай яқинлик бор?

— Аслида, инсон табиат фарзанди. Қачонки, одам табиат билан ўзининг ўртасига тўсиқ қўйса, уни яшил олам билан боғловчи кўзга кўринмас илди-лари, қувват нуқталарида узилиш пайдо бўлади. XX асрда табиатни ўзимизга бўйсундирамиз, янги қонуниятлар очамиз, деган шiorлар натижасида инсон табиатдан ўзини айирди. Бу узилишлар экологияга ҳам таъсир қилди. Халқ удумлари, маросимлар, мақоллар, топишмоқлар, болалар ўйинларида инсоннинг табиат билан чамбарчас боғлиқлигини кўрамыз. Бу боғлиқлик фақат танамиз ердан эканида эмас, руҳимизнинг олам билан боғлиқлигида.

Наврўз келиши билан инсон табиатини англаган. Кун, тун, ҳафта, ойу йилнинг, айланиб келаётган доирасини сезган. Бир йил, биз яшайдиган ҳудудда тўртта бўлинадиган. Лекин аслида иккига бўлиб қаралган. Ёз ва қиш, деб. Ёз дегани кун узаяди, қиш — кун қисқаради, дегани. Жалолиддин Румий: “Қишни уйқуда деб ўйламанг, қиш аслида йиғилиш. Одамлар сарфни кўради, лекин йиғилишни кўрмайди”, дейди. Кўкламнинг тимсоли қиз, қишнинг тимсоли йигит. Кўкламнинг гул тимсоли бойчечак, қишники уруғ бўлади. Табиатдаги ўтиш даври — қиш ва Наврўз ўртасида 20 кунлик вақт бор. Мана шу 20 кунни халқ айёми азиз бўлади, дейди. Демак, наврўз табиат ва инсон боғлиқлигини, уйғунлигини ифода этадиган кун.

— Лайлақларнинг учиб келиши, қарға қағиллаши, тупроқнинг нам ёки қуруқлигига қараб, йилнинг қандай келиши ҳақида башорат қилинган...

— Фольклорчи сифатида халқнинг оғзаки бадиий ижоди, қўшиқлари, айтимлари, достонларини ўрганамиз. Халқ қўшиқларида лайлак, қалдирғоч, қарға, гоз, ўрдак хабарчи сифатида қаралган. Аслида, ўрдак ва гоз учта оламини бирлаштиради. Кўкда учадиган, сувда сузади, ерда юзади. Алломиш достонда ҳам гоз хабарчи образида гавдаланади. Лайлақлар уясида уфқ ёки шафаққа қараб ўтиришдан ҳам йилнинг қандай келишини башорат қилишган. Лайлак келди — ёз бўлди, кўклам бошланди, дегани. Қалдирғоч, қанотингни оч, дейиши ҳам бежиз эмас.

Деҳқончиликда ер кўпчишига қаралади. Ёгингарчилик кўп бўлса, ер бижгиб, хамирдая пишиб, кўтарилса, ўша йили серсув, серхосил бўлади, деган халқ қарашлари бор. Наврўз ҳафтанинг қайси кунига тўғри келишига қараб ҳам башорат қилинган. Шу йилги қайси ҳосил мўл бўлади, қандай ҳодисалар рўй бериши мумкин деган, тахминларни ҳам қилишган.

— Бошқа шарқ халқларида Наврўз қандай нишонланади? Бизнинг удумлардан фарқи борми?

— Айрим ёзма манбаларда, Наврўз пайдо бўлганига уч минг йил, тўрт ярим, беш минг йил бўлди, деган тахминий битиклар бор. Фан аниқ фактларга асосланади. Фарғона тоғларидаги қоя тошларда боши қуёш, атрофида ун иккита киши рақса тушаётган сурат бор. Бу археологик манба. Ёзма манбалар-

да инсон ер юзида пайдо бўлганидан бери қуёш айланган, юлдузлар чиққан, ой кўтарилган, ботган, фасллар алмашган ҳолатни кўриб, сезиб яшаган. Наврўз — қамишларнинг бўғини бўғинига боғлангандай, дам экан. Бу дамда бутун борлиқ мумдай эрийди. Шу пайтни ҳис қилган одам пичоқни олиб, харсанг тошга босса, сариёққа ботгандек пичоқ ботади ва қотади. Пичоқни қайтариб олиш учун ўша дами кутиш керак. Гўрўгли достони ҳам ўлиб тирилувчи табиат ҳақидаги миф асосида пайдо бўлган. Гўрўгли қабрда туғилади ва горга кириб кетади. Худди қуёш чиқиб ботгани каби. Бир даврий халқнинг очилиб-ёпилиши ушбу дostonда акс эттирилган.

Наврўз — халқнинг урф-одатлари, осори-атиқалари, маросимларида тизим сифатида туради. Гиламлар, сўзаналаримизда ботаётган қуёш, чиқаётган қуёш расми акс этиб турибди. Наврўз илк табиатни англаган, уни ўрганиб қабул қилган, қон ёдимизга сингиб кетган байрамимиз. Дунёнинг ҳеч бир жойида тўрт фасл биздагидек мукаммал эмас. Биз учун тўғма, она сутидек соф байрам. Бу шодиёна бошқа халқларнинг кундалиқ ҳаётига бизникидек сингишиб, боғланиб кетган эмас. Наврўз халқнинг, оиланинг ва одамнинг байрами. Фақат табиатни эмас, одамнинг руҳини покловчи байрам. Инсоннинг руҳи покланса жамиятда ҳам, оилада ҳам покланиш бўлади. Наврўз бутун коинотни тозарттиришга хизмат қиладиган шодиёна.

— Табиатда содир бўлаётган турли офатлар, бало-қазоларнинг инсонга боғлиқ жиҳатлари борми?

— Неки кўнглида кечар, табиатга кўчар, дейди. Кўнглингизни қанча эзгу ниятлар билан тўлдирсангиз, даврангизда ҳам шунча — эзгу ниятли одамлар кўпаяди. Агар ният қора бўлса, қайси даврга кириб борсангиз, ўша ерни ёмон кўчлар эгаллайди. Бу байрам одам бир он тўхтаб, кеча қандай яшадим, келажақда нима қиламан, деган нарсани ўйлаши учун керак. Борлиқдаги ҳамма нарса мумдай эриб, тозаланадиган палла. Эски гиналар унутилади. Содда қилиб айтганда, янгиланганинча қол, худди онадан туғилгандек эзгу сўз, эзгу амал, эзгу ўй билан ўт, дейди. Авестода: “Агар сени ўйинг, сўзинг, амалинг эзгу бўлса, комил инсон бўласан”, деган ёзувлар бор.

Халқнинг ниятига ҳам кўп нарса боғлиқ. Инсондаги ўзгаришлар табиатга ҳам таъсир этади. Жамиятда қора кўчлар

кўпайса, келаётган офат ё одамзотга, ё табиатга уради. Ё молинига, ё жонинга, дейилиши бежиз эмас. Кутилмаганда совуқ келиб, ҳосилни уриб кетган бўлса, табиат инсониятга келган бало-қазони ўзига олган бўлади. Боғимни совуқ уриб кетди, деб хафа бўламиз. Келган бало одамларга эмас, озиқ-овқатларга уради. Табиат одамни асрайди, ёмонлиқларни ўзига олади. Ҳаммаси ният билан боғлиқ.

— Миллий ўйинларнинг болалар тарбияси ёки руҳиятида қандай ўрни бор? Айнан бу Наврўзда ўйналиши сирини нимада?

— Алишер Навоий номидаги Ўзбек тили ва адабиёти университети-нинг филология факультетида талабаларга дарс берайпман. Амалий машғулотларда болалиқда қандай ўйинлар ўйнагансизлар, деб сўрадим. Кенг ўйналадиган ўйин, оқ теракми, кўк терак, бекинмачоқ бўлиб чиқди. Ёки чиллак, баъзи жойларда лакак, дейилади. Қадимда оқ терак, кўк терак, деган ўйин ўсмир қизлар ва болалар ўртасида ўтказилган. Алла бола онига миллий оҳангни сингдирса, эртақлар билимини оширади, топишмоқлар ақлини чархлайди. Ўйин болани жамиятга аралаштиради. Бола ўз ўрнини белгилайди. Унда етакчилик, раҳбарлик кайфияти шаклланади. Бу маросимлар нафақат жисмоний, рухий, унинг соғлиғига ҳам фойдали. Масалан, “Оққира бордим зув”, деганда ўпкаси кенгайди. Чиллак отган пайтда мерганлиги, чамалаш намоён бўлади. Бекинмачоқда боланинг ҳис қилиш хислати шаклланади. Бола беркинган пайтда ўз ҳудудини ҳимоялайди. Кимнинг қаерда эканини кўриб эмас, тасаввур қилиб, фаҳм-фаросат билан топиши керак. Ҳар бир ўйинда болани катта ҳаётга тайёрлашнинг энциклопедияси мавжуд.

— Бугун миллий ўйинларимиз болалар эътиборини тортмаётгани сабаби нимада, деб ўйлайсиз?

— Ҳар даврнинг ўз талаби бор. XXI асрда жуда кўп маънавий эhtiёжлар ўрнини техника бажаряпти. Табиблар, ҳар бир кишига туғилиб-ўсган ҳудуддаги мева даво бўлади, дейди. Африканинг мевасини олиб келиб

есак, у бизга ҳатто зиён қилиши мумкин экан. Чунки танамиз туғилган ҳудуддан озиқланиб ўрганган. Бизнинг урф-одатларимиз, ўйинлар — мана шу ҳудуд билан боғлиқ оламини англашимиз. Болалар китоб ўқимай қўйди, деган гапга қўшилмайман. Ахир, биз ўзлаштирилмаётган техникани яхшироқ эгаллаётган болани онгсиз, деб бўлмайди. Билимлар фақат китобда, ёки техникада эмас, космосда турибди. Бола билимни фақат китобдан ўрганмайди, одамлар билан гаплашиб, уларни тинглаб ўрганади. Ҳатто кўзимизга кўринмайдиган лекин ҳар доим биз билан бирга бўлган космосдаги информацияларни ҳам қабул қиламиз. Чунки инсон энг мукаммал компьютер. Демак, болаларнинг ўзлаштириш даражасига етиб олиш керак. Янги авлодга уларни дидига, тасаввурига мос нарсаларни бериш керак. Болаларни айбламайман, чунки улар эмас, биз кечикяпмиз. Кино, мультфильм, халқона ўйинлар бўладими, энг гўзал ва уларнинг жонига тегмайдиган, зериктирмайдиган шакллари топиб бериш керак. Компьютер ёки интернет варианты бўлишидан қатъи назар. Шунда уларнинг қалби совуқлашмайди. Руҳи соғлом одамнинг танаси ҳам соғлом бўлади.

— Маълумки, Наврўз кўп йиллардан бери давлат тадбири сифатида нишонланиб келинади. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 28 февралдаги “2017 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик қўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги қарори эълон қилинди. Байрам тадбирларини халқ сайли сифатида ўтказишдан қўзланган мақсад нимада, деб ўйлайсиз?

— Собикшўро даврида таъқиқларнинг таъсири натижасида ўзимизнинг асли қадриятларимиздан узоқлашдик. Кўп нарсалар унутилди. Мустақиллик бизга фақат жисмоний тарафдан эмас, рухий тарафдан ҳам жуда кўп қадриятларни қайтариб берди. Биз мутелик психологиясидан чиқишимиз зарур эди. Наврўзнинг асл қадриятимиз эканини дилдан англаб етишимиз учун марказда давлат тадбири — байрам сифатида халққа кўрсатилди. Телевидение орқали тарғибот-ташвиқот қилиб одамлар онига сингдириш вазифаси бош масалага айланди. Ана шу вазифани 25 йил давоминда тadbирлар бажарди. Ушбу Фармон халқни янада фаоллаштиришга ва бефарқликдан чиқаришга қаратилган деб биламан. Чунки халқ чин кўнгилдан, дилдан байрам қилсагина Наврўзнинг қуввати шунчалик тоза, натижаси катта бўлади. Тўйга бориб томошабин, фаолиятсиз бўлиш бошқа. Ўзингиз фаол иштирок этишингиз ўзгача. Демак, энди байрамда томошабин эмас, унинг иштирокчисига айланамиз.

“Оила ва жамият” мухбири
Нигора РАҲМОНОВА
суҳбатлашди.

ЯХШИ КЕЛСИН, АЯМАЖУЗ!

кўхна кўшиқларни эслаб...

**Чақмоқ чақса чўчима,
Чақмоқ сенинг оғандир.
Сел келганда, сапчима,
У ҳам сенинг бобондир.**

Чиндан ҳам шундан сўнг кўркүв хисси бизни тарк этди. Гўёки бобом бир зумдаёқ табиат билан бизни дўстлаштириб қўйганди. Ёмғирнинг ҳам, шамолнинг ҳам товуши энди бизга хуш ёқиб, кўзимизни уйку элита бошлади.

Эртасига ҳаво чарақлаб очилди. Бир ҳафтагача кун тоза кизиди. Шунда бобом бизга: “Қани, ёмғир қақиринлар”, деди. Биз катталардан ўрганганларимизни хиргойи қилдик:

**Дехқон бобо ҳув деди,
Дала-боққа сув, деди.
Кўзда йўқ уйку, деди,
Гулдурак момо, кел.
Ҳамма сенга кўзи тўрт,
Кел, тоғлардан ошиб ўт,
Дала-боғдан шошиб ўт,
Гулдурак момо келақол.**

Айтишларича, шох Феруз замонида Эронда етти йил ёмғир ёлмаган экан. Шунда эл-улус ибодатхоналарга бориб,

дуолар қилиб ёмғир сўрашган.

Йил қурғоқ келиб, ҳосил кам бўлган йилларда одамлар сув ҳомийси – Султон хотиндан мадад тилаганларини болалик чоғларимиздан бери биламиз. Биз болалар чўпга ўраб ясалган латта кўғирчоқни бош узра кўтариб, кўшиқ хиргойи қилардик:

**Ёмғир ёғдир, хўл бўлайлик,
Биз ҳам сенга жўр бўлайлик.
Арпа-бўғдой мўл бўлсин
Суту қатиқ кўп бўлсин.
Ёмғир ёғса дўл келади,
Еру жаҳон кўл бўлади.
Дунё тўла гул бўлади.**

Наврўз сайилларига чиқиб, варрак учираётган кезларимизда ҳам бор овозимиз билан шамолни қақирардик:

**Шамол, шамол,
Бағринг камол,
Онани сув олиб кетди,
Отангни сув олиб кетди,
Эса қолсанг-чи!**

Наврўз кунларида ер ҳайдаш, экин экиш юмушларини бажариш пайтида дехқонлар “хўш, ҳайда”, “майда-майда”

Кўкларнинг ёмғирли, намхуш оқшомлари болалигимизда жуда зерикарли туюларди. Ташқарида шамол “ув” тортар, дарахтларнинг шохи қарсиллар, итлар занжирини узгудек бўлиб тинмай хураб эди. Бу товушлардан ваҳимага тушиб, эналаримизни саволга тутардик.

– Энажон, ташқарида нима бўлаяпти?

– Аямажуз келган, бу ўшанинг иши.

– Аямажуз ёмонми?

– Ёмон эмасу, лекин бизга раҳм қилмайди-да, – дерди энам. – Кечагина боғимиздаги зардоллилар гулини тўкиб, барг ёза бошлаганди. Мана, аямажуз келди-ю, янги барглари битта-битта юлиб отаяпти. Айни Наврўз киришини пойлаб юради у. Нима қилсин, феъли шунақа-да.

“Демак, аямажузнинг ўзи эмас, феъли ёмон экан”, деб ўйлардик ва ўзимизча унга хайрихоҳ бўлардик. Кейин эналаримиз ўргатган тилакларни пичирлаб айтардик:

**Аямажуз олти кун,
Яхши келса, юрт тўкин,
Ёмон келса эл юпун,
Яхши келсин, Илоҳим.**

Яна бир куни қаттиқ шамол турди. Ёмғир томчилари деразани черта бошлади. Бирданига чироқ ҳам “лип” этиб ўчиб қолди. Укам билан бобомнинг ёнига чопиб бордик.

– Ҳозир ҳаммамиз биргаликда кўшиқ айтамыз, кейин сираям кўркмайдиган бўласизлар, – деди бобом.

Ўша кўшиқнинг сўзлари ҳали-ҳали ёдимда.

**Шамол турса, кўркмагин,
Шамол бобонг бўлади.
Ёмғир ёғса кўркмагин,
Ёмғир момонг бўлади.**

БАҲОРЛАРДА ҚОЛГАН БОЛАПИК

Ҳар сафар келишимизни эшитса, бувим бизни эшик олдида кутиб ўтиради. Бу гал ҳам йўл устида пешвоз чиқди. “Вой, ўзимнинг оппоққина, шахарлик болажонларим!”, дея укам иккимизни бағрига босди. Ҳар доимгидай ундан қалампирмунчоқ иси келиб турибди. Кўзларида севинч ёшлари балқиб, ичкарига бошлади. Девоқларга кашта илинган ва дадамнинг болалиқдаги сувратлари осилган чонога кирдик.

– Бу нима буви? – деди укам.

– Сандал, – жавоб берди бувим.

Сандални аввал ҳам кўрганман. Ер озгина қовлашиб, тўрт бурчак хонтахта қўйиб, устига кўрпа ёпилади.

Амакимнинг хотини қуритилган ўтинларни ёқиб, унинг ичига чўғ солиб қўйди. Айтишича, қуритилган узум новдалари тез ёнса-да, узок вақт чўғ бўларкан. Кўрпанинг ичига оёғимизни текиб, сандалнинг атрофига ўтирдик. Сандал тафти одамга хузур бағишлайди. “Сизларни совқотиб қолмасин, деб ҳали олдирамаганим”, деди бувим. Гапира туриб ҳар доимгидай уй бурчагидаги сандиғини оча бошлади. Эҳ-хе, сиз бу сандиқни билмайсиз-да, унда ҳамма нарса бор.

– Олинглар, ўзимизнинг ўрикники, – деб кўлимизга туршак тутқазди.

Укам иккимиз қора майиз, қайнатилган, райхон аралаштирилган курут ва туршакдан олиб, кўчага ўйнагани чиқиб кетдик.

Қўй боқайтган болалар иккита тошни “дарвоза” қилиб, тўп тепайтган экан. Улар орасида ўйнаётган амакимнинг

ўғли Олим бизни кўриши билан чопиб келиб сўрашди, ўйинга чорлади. “Бу ўғил болалар ўйини, қизлар ёнига тушаман”, деб сой бўйига қараб юрдим. Мажнунтол ёнида мен тенги қизлар жудаям кўп эди. Мени очик чеҳра билан кутиб олишди. Ҳаммаси сочиға толпопук таққан, кимлариди безак учун қоқиғулни аралаштириб соч ўрим қилган. Толпопук тайёрладик. Бечора мажнунтолнинг новдаси синдирилиб, танасидан ахратилар экан. Сочимга толпопук тақиб, бошимга қоқиғулдан гулчамбар ясадик. Хаёлимда менга жуда ярашган эди. Шу вақтда бувим бизни қақириб қолдилар.

Олим, укам ва мен кўйларни ҳайдаб, уйга қайтдик. Укам янги туғилган кўзичоқни ушламоқчи бўлди. Амаким кўрага қамаган, ҳаммамиз дастурхон атрофига йиғилдик. Амакимнинг хотини жудаям пазанда-да, исмаққондан сарса ёлибди. “Бугун эртароқ ётинлар, эрталаб исмаққон тергани борамиз. Кейин қишлоқда Наврўз бошланади. Байрам тугагач, қайтаверасизлар”, деди бувим. “Сумалак ҳам қилинадими?”, шошиб сўради укам. “Албатта! Бўғдойини ундириб қўйганман. Эрталаб қозонга соламыз”, деди бувим. Секингина кўзларимизни юмиб уйкуга кетдик.

– Мадина, турақолинглар, қизим, далага борамиз, – ҳар доимгидай юзларимиздан ўпиб уйғотган бувимнинг кўллари бирим ёқимли эди. Кўзимни ишқалаганча ҳовлига чиқдим. Аллақачон ошхонада куймаланаётган келиноийм пичоққа ўхшаш тигли, аммо боши қайриб ясалган темирни

Айём шукуҳи

қўшиқларини айтган бўлсалар, аёллар сизларни эрқалаб сутини кўпайтириш учун кўшиқ айтиб соғардилар. Соғим кўшиқларини оналаримиз ва момоларимиз ўзлари тўқиб ҳам хиргойи қилаверишарди.

Қишдан чиқиб, қувватсизланган сизлар кўкларнинг илк майсаларига тўйиб қайтаётганида аёллар шу жониворларни “суқли” назарлардан эҳтиётлашган. Кўз тегмасин, дея шохлари ва туёқларига нуқра тошчалар тақиб қўйганлар. Сўнг подадан қайтаётган сизлар йўлига чиқиб ўзаро хиргойи қилишган:

**Пода келар бош-бош,
Шохларида нуқра тош.
Елини тирсиллайди,
Шохлари қирсиллайди.
Пода келар бош-бош,
Ҳой йўловчи, четга қоч.
Кўз тегар уюримга,
Дард келар сизгиримга.**

Ҳар гал Наврўз кунларида биз она табиат, осмон, хуллас атрофимиздаги барча жониворлар билан мана шундай содда ва халқона кўшиқлар орқали “сўзлашардик”, уларни бола қалбимиз билан яхши кўриб қолардик.

Ҳар доим Наврўз ўзига хос урф-одатлари, ривоятлари, ҳикматлари ва кўшиқлари билан қалбларимизга кириб келади. Кўзларимизни ҳайратга, кўнгилларимизни ёрқин ҳис-туйғуларга тўлдирди.

Минг-минг йиллардан бери Наврўз ана шундай гўзал манзаралар, қутлуғ садолар ва халқона кўшиқлар билан бошланади. Бу кўшиқлар даврлар ўтгани сайин тилдан-тилга кўчиб янада бойиди, янгича мазмун ва шаклга эга бўла борди, халқ кўнглида ардоқли ва эъзозли меросга айланиб қолди.

**Гулчеҳра ЖАМИЛОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
журналист**

Туйғу

қўлимизга тутқазди. Исмаққон тергани далага йўл олди.

Кўёш заррин нурларини энди сочаётган вақт. “Эрта турган одамнинг уйида барака бўлади. Тонгда қилинган иш унумли”, деди бувим.

...Эҳ-хе, қоп тўлғунча исмаққон тердик. “Энди тезроқ қайтамиз, байрамга тайёрланишимиз керак”, деди бувим. Пазанда келиноийм нонуштага йилминди тайёрлади. Дастурхон ўртасида сутдан қилинган, мазали қозон патир. Ўзиям қулочдай келади. Орасига қулчадай сариеҳ солиб, четларини синдириб ёпинчиқ қилиб қўйдик.

Дастурхонга дуо ўқилгач, бувижоним сўлитилган ўсмақларни қафтларига эзиб, мени қақирдилар ва пахтага ўралган гугурт чўли билан қошимга ўсма сурди. Келиноийм тиккан атлас кўйлагимни кийиб, байрамга йўл олдик.

Қишлоқда Наврўз бошқача бўлар экан. Бир тарафда лапару ўланлар, бир тарафда келин саломга шайланган келинчақлар. Дошқозонларда сумалак қайнайди. Дастурхонларни баҳор таомлари тўлдирган. Тенгдошларим билан роса ўйнадик. Байрам кечгача давом этди. Дам олиш куни тугаётгани сабабли уйга қайтишга мажбур бўлдик. Ялпиздан ёпилган наонларни тугиб кўлимга тутқазган бувимнинг кўзларида яна янгидан соғинч ёшларини кўрдим. Бўйнидан маҳкам қучиб, ёғи таътилда албатта келамиз, деб ваъда бердим.

– Йўлингиз беҳатар бўлсин, – дея, юзига фотиҳа тортиб, олислаб кетганимизча ортимиздан термилиб қолдилар. Қишлоқдан узоклашарканмиз, шу баҳорда болагим қилиб кетаётганини хис қилардим.

Кумуш ҲАМПАЕВА

ЙИЛГЎЖА - ЭЛ БИРДАМЛИГИ НИШОНАСИ

**Элас-элас хотирлайман, онам патир қизартирганда,
бувим болалик хотирларини бир ўкинч билан ёдга оларди.
Бу хотирлардан ўзимизга хулоса чиқарармидик, қайта-
қайта эшитишдан безмасдик.**

— Арпа-бугдой — ош, олтин-кумуш — тош, дегани қуруқ гап эмас, болам. Айни ўйнаб-қуладиган, турмуш қийинчиликларини билмай ўтадиган кунларимиз, афсуски, очарчилик йилларига тўғри келган. Бир сиқим дон топиш учун далама-дала чопардик. Болаларнинг қорни очлигидан қўлига нима илинса, кавшаб кўрарди.

Бир сафар тенгдошимиз бир бола тактак (арпанинг ёввойи бир тури) еб, қуса-қуса жон берган эди. Қишлоқдагилар ваҳима кўтариб, болаларни далага чиқармай қўйди. Қиш кириб келгач, фалончининг боласи очдан ўлибди, фалончи кунжара еб шишиб кетибди, деган гаплар учрди. Шундай кунларнинг бирида уйда ўтиравериб зериккач, кўчага чиқдим. Дугонамни қақира-қақира ичкарига кирсам, болалар ниманидир талашиб, териб еб ўтирибди. Сер солиб қарасам, бугдой сочилган экан. Дугонам менга кўзи тушгач, негадир хижолатлангандек қизариб кетди-да, ўрнидан туриб қарши олди.

— Халтадан тўкилган экан, териб еб ўтирибмиз-да.

— Ун қиласизлар, еманглар қуруқ донни. Ошқозонинг оғритади, — дедим.

— Укамлар овунади, деб...

Хуллас, болалар бояги донни еб битиргач, "Яна берсин, опамга айтинг", деб хархаша қила бошлади-ю, шундагина дугонамнинг хижолатлангани бежиз эмаслигини тушундим.

Болалар очдан ўлмаслиги ва овуниши учун ўйлаб топилган бу усул кейинчалик бутун қишлоққа тарқалди, оммалашди. Онам раҳматли эса унхалта таги кўриниб қолгани ҳамоноқ йилгўжа тайёрлашга тутинарди.

Ҳақиқатан, бувим шундай оғир кунларда яшагани учунми ноннинг қадрига етар, кўчада бир тишлам кўрса-да, кўзига суртиб оларди-да, одам юрмайдиган бирор жойга кўяр, ёки йўлда учраган итгами, мушукками берарди. Бу эҳтимол, ўша қаҳатчилик йилларидан қолган асоратдир.

Энам, айниқса, гўжа тайёрлашга ниҳоятда уста эди. Ҳозирга қадар сақланиб қолинган йилгўжа оши — йиллар давомида асралган удум. Гапнинг бироз чувалашганидан чалғигандирсиз, йилгўжа аслида одамлар кўклам йиғилиб, гўжа тайёрлайдиган удум. Гўжа эса таом номи.

Эрта баҳор қир-адирларда йилгўжа пишириш бошланиб кетади. Адирнинг

бир чети қовланиб, ўчоқ учун жой ҳозирланади ва қишлоқнинг катта дошқозони келтирилади. Яхшилаб жойлаштириб олов ёқилади. Ишонсангиз, ҳар сафар (агар қишлоқда бўлсам) йилгўжа тагига гулхан ёқишни менга юклашади. Қишлоқнинг кексалари: "Ҳой фалончижон, бу ёққа кел", деб қақриб олишади-да, шамолга ўнғай тиркалган кичик шохлар орасига ўт ёқишни буюради. Нега бундай қилишаётганини сўраб ўтирмайман.

Хуллас, одамларнинг айтишича, дошқозон тагига олов ёқишнинг ҳам бир маъноси бор экан. Нокамарлик бўлса-да, айтиш, бундай иш кўнгли тоза, кек-хусуматдан йироқ кишиларга топширларкан.

Мамлакатимизнинг турли ҳудудларида йилгўжа турлича номланиб, турли усулда тайёрланади, нишонланади. Масалан, Сурхондарё вилояти овулларида ҳар бир уйдан дон олиниб, бир-икки кун ивтилгандан сўнг қозонга солиб

Унутилмас удумлар

қайнатилади. Йилгўжа пишгач, овул аҳлига тарқатилади.

Бизнинг Бахмал, Зомин томонларда эса, одатда бир хил дон — маккажўхоридан тайёрланади. Маккажўхори ҳазм бўлиши қийин, шунинг учун аввал келида яхшилаб туйилади, кейин сут ёки сувда яхшилаб қайнатилади, ичига хушбўй

ис таратувчи райҳон, шивит сингари кўкатлар солинади. Умуман олганда, айни илик узилди маҳали мана шу овқатнинг пиширилиши, тарқатилишининг ҳам ўзига хос томонлари бор. Бир қозондан ош ёйиш — халқ ҳамжihatлиги, аҳиллиги, тотувлиги нишонаси. Бундан ташқари, болалар йиғилиб, дастурхон атрофида ота-оналари бошчилигида тановул қилиниши келажакда анъаналар давом эттирилишдан далолат.

Олим ЖУМАОБОВ

ҲАШАР — МЕҲР-ОҚИБАТ РИШТАСИ

БИР ЁҚАДАН БОШ ЧИҚАРИБ...

Беваларга, етим-есирларга ҳовли жой қуриб бериш, гўдак фарзандларининг "қўлини ҳалоллаш", уйлантириб қўйиш каби савобли ишларни ҳам юртнинг ўзига тўқ кишилари биргаликда ўзаро маслаҳатлашиб, баҳамжихат бажаришган.

Баҳорда кўчаларни тозалаш, кўчатлар экиш, ариқлар очиш, йўللар қуриш, шифохоналарни таъмирлаш, қабристонларни тартибга келтиришда ҳам ҳашарнинг аҳамияти катта. Кўпчиликининг меҳнати сингани учун бундай жамоат жойларини ифлос қилмасликка, озодлигини асрашга ҳамма ўзини масъул ҳисоблайди.

Мамлакатимиздаги Катта Фарғона канали, Шимолий ва Жанубий Фарғона каналлари, Тошкент, Зарафшон каналлари, Каттакўрғон сув омбори ҳашар маҳсулидир. Биргина катта Фарғона каналининг узунлиги ва чуқурлигини ҳисоблаб кўрсангиз, одамлар бир тан, бир жон бўлиб бирлашганда қандай катта ишларга қодирлигини англаб етасиз ва бирдам халқимизга таҳсинлар айтасиз.

АРАЗИНГНИ ЁЗ...

Бу қадимий удумнинг ўзига хос хусусияти шундаки, беминнат, бепул, бетаъма бажарилади. Одамлар текинга ишлаётганига қарамай, дилхираллини ҳис этмайди. Аксинча, ҳазил-хузул, аскиябозлик авжига чиқади. Кечикиб келганлар бироз хижолат билан: "Жамоат жам-ку", деб хитоб қилсалар, йиғилганлар: "Битта сиз кам", дея ҳазиллашиб кутиб олишади.

Шу баҳонада гиналар унутилади. Маҳалла аҳли хафалашганларни иш жараёнида ёнма-ён жойлаштиришади. Улар бир-бирига гишт ёки лой узатиб туришига тўғри келади. Қўл-қўлга тегади, кўз-кўзга тушади. Ҳазил-мутуйба туфайли юзга табассум югради. Аразлар ёзилади. Ҳашар одамларни мана шундай кўринмас ришта билан бирлаштиради, баҳамжихатликка, иноқликка ўргатади.

ҲАШАРЧИННИ "ЙЎҚЛАБ БОРГАН" ТАОМЛАР

Ҳашарчиларни тўйдириш ташвиши ҳам уй эгасини унчалик безовта қилмайди. Йиғилганларнинг аҳли аёли, оналари турли таомлар пишириб, олиб боришади. Улар дастурхонга тортилаётганда: "Фалончининг уйдан келган паловхонтўрага марҳамат" ёки "Писмадончини 'йўқлаб келган' мантидан еб кўринглар", дейди уй эгаси. Бунда номи чиққанларнинг кўнгли кўтарилади. Ёруғ юз билан бошқаларни таомга тақлиф этади. Ҳашарга кетган эркакнинг обрўсини бир поғона ошириб қўйиш учун ҳам аёллар унинг ортидан албатта, бирор тансиқ таом юборишади.

Шунингдек, ҳашар бўлаётган хонадонда ҳаммани асбоб-анжом билан таъминлаш имконияти йўқ. Ҳар ким ўзининг иш қуролини олиб боради. "Қуруқ гавданг-ни кўтариб борма", деган гап шундан қолган бўлса, не ажаб...

Энг муҳими, ҳашарга бораётганда руҳиятда энгиллик пайдо бўлади. Узоқ вақт сиқилиб, ишлари қовушмай юрган кишилар кўпнинг ишига қарашгач, беихтиёр кўнглилари ёришганини, ишлари юришганини айтадилар. Эҳтимол, бу эл-юрт қорига яраб турганининг шукронасидир.

Ботиржон! Сиз ҳам белгиланган кунни қўшнингизнинг ҳашарига бориб кўринг. Элга эл бўлаётганингизни, энди одамларнинг қорига яраб қолганингизни ҳис этасиз. Кўнглингиз тоғдек кўтарилади.

Ҳамроҳон МУСУРМОНОВА
тайёрлади.

ЁЛҒИЗ ОТНИНГ ЧАНГИ ЧИҚМАС...

Ҳашар меҳр-оқибатли халқимиз ҳаётида қадимдан муҳим ўрин тутган. Одатда, баҳор келиши билан юмушлар кўпаяди. Айниқса, қишлоқларда ҳўжалик ва дала ишлари, боғ-роғлар парваришида, уй қурилишида одамлар атрофдагилар кўмагига муҳтожлик сезади.

Иморат қураётган киши бир ўзи томга лой босишга уринса, анча кун қийналади, аммо ишида унум сезилмайди. Агар қўни-қўшни, қариндош-уруғларни кўмакка қақирса-чи, мўлжаллаган юмуши бир кунда битади. "Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса ҳам донги чиқмас", деган мақолда ҳам ҳашардаги ҳамжihatликка ишора бор.

Аёллар ўртасида ҳам бу одат мавжуд. Тўйлар бошланишидан аввал гилам тўқиш, бичиш-тикиш ишлари кўпчилик билан адо этилган. Ҳозирги кунда ҳам вилоятларда аёллар кўрпа қоплаш ва кўрпа қавишни ҳашар қилишади. Маҳалладаги эпчил, тадбирли аёллар иш бошлаганда, кекса онахонлар уларга кўрсатма бериб ўтиришади, ёш келин-қизлар чопқиллаб хизматга шайланишади.

Ботир,
Бука тумани

ЭЪЛОН
"Ўзбекистон" республика санаторийлари фаолиятини қайта тиклаш ва модернизациялаш жамоат Фонди Васийлик Кенгашининг 2017 йил 7 февралдаги 15-сонли баённомасига асосан "Олмалик кон металлургия комбинати" 156,4 миллион сўм ҳомийлик пул маблағини ўтказиб берди.

“TOSHSNANARTRANSXIZMAT” АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ

ва унинг тасарруфидаги корхоналар жамоаси юртдошларимизни
Наврўз байрами билан табриклайди.

Халқимизга соғлиқ, омонлик, мўл-кўлчилик ва фаровонлик
тилайди.

Наврўзда қилинган эзгу ниятлар йил давомида барчамизга
ҳамроҳ бўлсин!

ШАРҚОНА ЙИЛБОШИ
МУБОРАК!

Хизматро лицензияланган

“NAMANGAN TELEKOM”

филиали жамоаси
халқимизни яшариш ва янгиланиш
фасли, эзгулик, меҳр-оқибат,
инсонийлик айёми билан қутлайди!

НАВРЎЗ
Муборак бўлсин!

UZTELECOM

Oil va Jamiyat

Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси,
“Болалар ва oilаларни қўллаб-
қувватлаш” ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
“Соғлом авлод учун” халқаро
хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид Луқмонов

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент – 100000.
Амир Темури кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва
ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга
олинган. Буюртма Г – 326. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ.
Адади – 9010. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи муҳаррир: О. Жумабоев
Навбатчи: У. Адизова
Мусахҳиҳ: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов
Газета таҳририят компьютер марказида

ISSN 2010-7609

терилди ва саҳифаланди

12 45